

Työllisyys ja yritystoiminnan edellytykset keskiöön julkisissa hankinnoissa

Lahden ja kaupunkiseudun kuntien on tehtävä talouden tasapainottamistoimenpiteitä lähivuosina huomattava määrä, jotta kunnat voisivat järjestää asukkailleen riittävät ja laadukkaat palvelut jatkossakin. Helppoa se ei tule olemaan ja päätökset vaativat valtuutetuilta rohkeutta.

Pelkästään Lahdessa talouden tasapainottamiseksi vaaditaan jopa 30 miljoonan euron edestä toimenpiteitä. Näitä tavoitellaan mm. toimenpiteillä työllisyyden lisäämiseksi yritystoiminnan edellytyksiä parantaen, sekä työllisyyskokeilulla, etsimällä säästöjä ja vahvistamalla talouskasvun edellytyksiä, sekä kasvattamalla hallinnon tuottavuutta.

Kustannustehokkuus on avainsana tuottavuuden kasvattamisessa. Kustannussäästöä voidaan aikaansaada vaikkapa teknologiaa hyödyntämällä ja järkeviä tilaratkaisuja tekemällä.

Kilpailun lisäämisellä on mahdollisuus saavuttaa suuren säästöpotentiaalın lisäksi merkittäviä yritys- ja työllisyysvaikutuksia omalle kaupunkiseudullemme.

Lahden kaupungin hankinnat ovat useita kymmeniä miljoonia euroja vuosittain. Markkinoita hyödynnetään mm. sote- ja hyvinvointipalveluissa, liikenneinvestoinneissa, rakentamisessa ja tukipalveluissa.

Syntykö aitoa kilpailua tarpeeksi?

Aalto yliopiston julkaiseman tutkimuksen mukaan yli puolet Suomen julkisen hallinnon kilpailutuksista oli sellaisia, joissa tarjouksia tuli korkeintaan kaksi. Tutkimuksessa käsiteltiin 2010-2017 välillä tehtyjä hankintoja.

Syyt aidon kilpailun vähäisyyteen johtuvat muutamasta, kohtuullisen helposti korjattavasta seikasta. Tarjouspyyntöihin sisällytetään yrittäjille kohtuuttomia vaatimuksia ja kilpailutetaan liian isoja kokonaisuuksia, koska sen luullaan tuovan säästöjä ja tehokkuutta. Lisäksi yrittäjät kokevat usein hankintailmoituksiin vastaamisen liian työlääksi ja vaikeaksi.

Todellisuudessa hyvistä tavoitteista huolimatta, tällaisen hankintatoiminnan vaikutukset ovat negatiivisia niin kaupungille itselleen, kuin alueen yrityksille. Suurten hankintakokonaisuuksien rakentaminen johtaa vain pienempään tarjoajamäärään, markkinoiden kaventumiseen, hintojen nousuun ja hankintojen luisumiseen pois omalta seudultamme.

Tällaista toimintamallia voisi myös kuvailla ”märäksi rätiksi päin naamaa” seutumme yrittäjille.

Hankintalaki ei estä järkevän ja pienempiä yrityksiä huomioivan hankintapolitiikan tekemistä. Myös Lahden kaupungin hankintaohjelma ja sen periaatteet tukevat hankintailmoitusten rakentamista niin, että myös seutumme yrityksillä on hyvät edellytykset osallistua tarjouskilpailuihin ja pärjätä niissä. Hankintalaki kieltää seudun yritysten suosimisen hankintailmoituksissa, mutta kriteereitä, joilla lähialueen yrityksiä edellytyksiä pärjätä kilpailussa, on monia.

Kaikki lähtee avoimesta ja aktiivisesta markkinavuoropuhelusta kaupungin ja kuntien, sekä seudun yrittäjien kanssa. Julkiset hankintamme voisivat toimia merkittävänä moottorina työllisyyden

parantamisessa ja uusien työpaikkojen syntyemisessä kaupunkiseudulle. Toimivan kilpailun syntyessä, myös kaupungin kustannustehokkuus nousisi ja veronmaksaja kiittäisi tästä mahdollisesti alemman verotuksen myötä. Tiedän, että kaupungille on tärkeää fokusoida ns. strategiaan ja suuriin hankintoihin. Kuitenkin seutumme yrityksistä yli 90% on pieniä yrityksiä, joille jopa muutaman tuhannen euron kauppa on erittäin merkittävä tulevaisuuden kannalta, siksi myös pienempien hankintojen merkitys seudun elinvoimalle ja työpaikoille on tärkeä.

Ehdotukseni on, että Lahti, sekä seudun kunnat päivittävät hankintaohjelmansa ja -ohjeensa vahvistamaan seudun elinvoimaa ja työllisyyttä. Lisäksi ehdotan, että Lahden kaupunkiseudun kunnat (Ladec -kunnat) järjestävät yhdessä ostotoimintaa tekeväälle henkilöstölle hankinta- ja osto-osaamisen koulutuksen, jossa jokainen oppii ymmärtämään hankintojen tärkeyden hyvinvoinnillemme ja työllisyydelle, sekä uusien yritysten seudulle saamiselle. Tarvitaan siis yksinkertainen työkalupakki, jota jokainen ostotoimintaa tekevä pystyy hyödyntämään hankintoja tehdessään.

Juha Rostedt

Lahden kaupunginhallituksen 1. varapuheenjohtaja

Päijät-Hämeen maakuntavaltuuston puheenjohtaja